

Státní dozor v pojišťovnictví

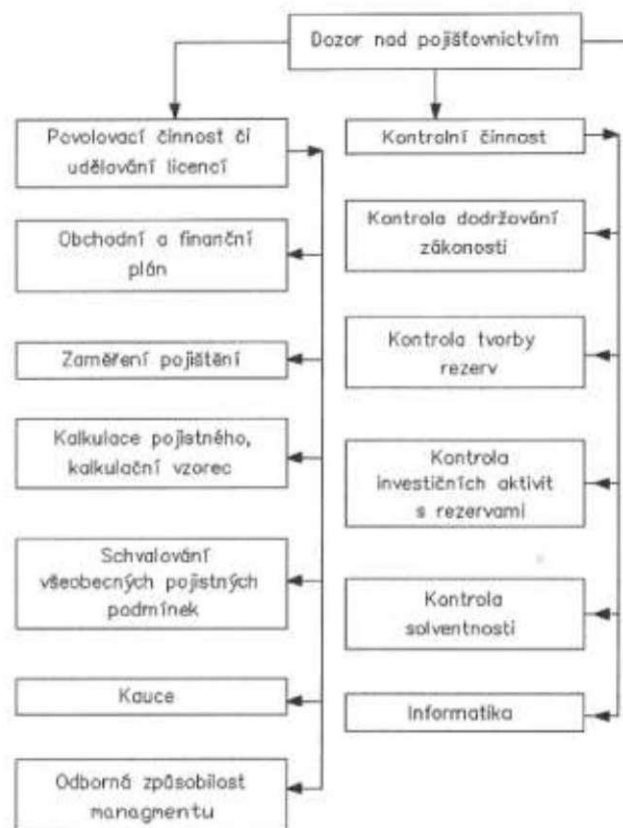
Regulaci pojistného trhu provádí státní dozor. Většinou ve formě instituce, která je samostatná a přímo podřízená vládě nebo v rámci některého z ministerstev, institut dozoru působil na našem území od roku 1888 do roku 1953, kdy jeho obsah zčásti přešel na Státní pojišťovny. Od 1. 9. 2000 do roku 2006 působil v České republice Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění, který patřil pod Ministerstvo financí České republiky. K 1. dubnu 2006 převzala Česká národní banka agendu Úřadu státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění. Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami. Komise pro cenné papíry. Dnes se provádí regulace pomocí veřejné správy, a to konkrétně Českou národní bankou a Ministerstvem financí České republiky. Dozor se vztahuje na pojišťovny, zajišťovny, ale i na pojistné zprostředkovatele. U nich je důležité, aby dodržovali podmínky stanovené v zákonu o pojišťovnictví.

„ Hlavním úkolem dozoru je tedy chránit zájmy pojištěných subjektů a zabezpečit možnost, aby na pojistném trhu byla Široká škála produktů, o které je zájem Současně kontroloval pojišťovny, aby nabízely solidní produkty a hospodařily ta, aby byly za všech okolností schopny plnit své závazky.“

V rámci činnosti státního dozoru je důležité najít kompromis mezi zájmy komerčních pojišťoven a samotnými pojištěnými. Vysvětlení je prosté. Čím bude mít dozor menší pravomoci, tím pojištění mají menší jistotu, že jejich pojistné produkty jsou dobře zabezpečeny, v opačném případě dochází k vysoké míře ochrany.

Samotné Ministerstvo financí České republiky spolupracuje s organizacemi a s ústředními správními orgány působícími v oblasti pojišťovnictví, s mezinárodními organizacemi, s orgány státního dozoru jiných zemí.

Dozorčí orgán smí provést prověření přímo v provozních a výrobních prostorách jednotlivých pojišťoven a požadovat informace od pracovníků k sporným otázkám. Pracovníci dozoru se ze zákona mohou účastnit na jednání dozorčí rady v pojišťovně a najednání řídicích orgánů pojišťovny při schvalování výsledků výkonu dozoru a roční závěrky.

Působnost státního dozoru

- povolovací činnost,
- legislativní činnost,
- kontrolní činnost,
- ostatní.

Povolovací činnost

Znamená udělování povolení k Činnosti pojišťovnám, pojišťovacím zprostředkovatelům, zajišťovnám a vztahuje se konkrétní u pojišťoven buď na neživotní pojištění. nebo životní pojištění. Pro udílení povolení k činnosti je velmi důležité splnit následující podmínky:

- podnik musí být v právní formě, která je dána zákonem, konkrétně jde o družstvo a akciovou společnost,
- podat žádost o povolení k činnosti a zde uvést následující údaje: obchodní plán (metody výpočtu pojistného, předpokládané hospodaření pro první tři roky. pojistné odvětví, předpokládané náklady, principy pasivního zajištění), sídlo firmy a název, jméno odpovědného pojistného matematika (potvrzuje správnost technických rezerv, požadované míry solventnosti, sazeb pojistného, rozdělení výnosů z finančního umístění), doklady a jména o prokázání důvěryhodnosti u členů statutárních orgánů, výši základního kapitálu/'
- minimální výše základního kapitálu, která je u tuzemských pojišťoven následující podle:
 - *.jednoho nebo více pojistných odvětví životních pojištění 90 000 000 Kč,*
 - *pojistných odvětví neživotních pojištění*
 - 1.pro odvětví uvedená pod čísla 1, 2, 8, 9 a 18 celkem 60 000 000 Kč.*
 - 2.pro odvětví uvedená pod čísla 3, 4, 13. 16 a 17 celkem 90 000 000 Kč.*
 - 3.pro odvětví uvedená pod čísla 7, 10, 14 a 15 celkem 156 000 000 Kč.*
 - 4.pro odvětví uvedená pod čísla 5, 6, 13 a 12 celkem 200 000 000 Kč*

Legislativní činnost

V sobě zahrnuje přípravu návrhů právních předpisů, které se vztahují na pojištění a na pojišťovnictví a zároveň účast v připomínkovém řízení v procesu tvorby ostatních právních předpisů.

Kontrolní činnost

Jde o kontrolu dodržování právních předpisů, hospodaření pojišťovny, souladu provozované činnosti s vydaným povolením. Pro účely sledování se zejména jedná o následující kontroly:

- způsob vedení administrativních a účetních postupů.
 - plnění opatření, která byla vy dána orgánem státního dozoru.
- použití a způsob tvorby technických rezerv.
- solventnost pojišťovny.
- finanční umístění aktiv.
- zajištění splnitelnosti závazků pojišťovny či zajišťovny,
- soulad udíleného povolení s provozovanou Činností.
- dodržování právních předpisů.

- Opatření při zjištění problémů v rámci pojišťovny:
- uložení předběžných opatření,
- uložení pokuty.
- zavedení nucené správy v případě. že daná opatření nevedou ke zlepšení nepříznivé situace.
- převod pojistného kmene" na jinou pojišťovnu,

- pozastavení oprávnění k poskytování pojistných (zajistných) smluv při ohrožení splnitelnosti závazků z pojistných (zajistných smluv),
- odejmutí pojišťovně či zajišťovně povolení k provozování pojišťovací (zajišťovací) činnosti, pokud nejsou plněny podmínky pro provozování pojišťovací (zajišťovací) činnosti,
- nařízení zpracování a předložení ozdravného plánu při zjištění nedostatků (nedostatečný vlastní kapitál, vykazovaná ztráta, není požadovaná míra solventnosti, neplnění obchodního plánu),
- snížení nebo zvýšení základního kapitálu pojišťovny.
- změna fyzické osoby, která se podílí na vedení či řízení pojišťovny (zajišťovny).
 - Určení k zásadnímu způsobu potrestání pojišťovny patří odejmutí povolení k provozování pojistné činnosti. Dozor nad pojišťovnictvím odejme povolení, když:
 - pojišťovna závažným způsobem porušuje povinnosti, které jsou stanoveny zákonem a i daná pokuta nevedla k nápravě,
 - platební schopnost se neobnovila ani po nucené správě.
 - pojišťovna do jednoho roku od udílení oprávnění k pojišťovací nebo zajišťovací činnosti nezačíná svoji činnost,
 - pojišťovna sama zakládá o odejmutí k povolení.
 - povolení k provozování pojišťovací činnosti bylo získáno na základě nesprávně uvedených údajů.
 - pojišťovna má nedostateční hospodaření, delší setrvání na pojistném trhu by vedlo k sporům s pojištěnými.
 - nejsou splněny podmínky pro provozování pojišťovací činnosti.

Ostatní činnost

- Zahrnuje poskytování poradenských a konzultačních služeb pojišťovnám i jiným podnikatelským subjektům. Jde o rady při zavádění nových pojistných produktů, při inovování kalkulace pojistného, při investiční činnosti.

Systémy dozoru v pojišťovnictví

- *Systém veřejnosti je systémem víceméně formálním a nejjednodušším. Úkolem dozorčího orgánu při uplatnění tohoto systému je kontrolovat, jestli pojišťovny zveřejňují výroční zprávy o hospodaření.*
- *Systém normativních ustanovení - v něm jsou právními normami stanovené nejdůležitější podmínky pro organizaci provozu pojišťovny. Zkoumá se, zda jsou tyto podmínky splněny jednak před zahájením činnosti pojišťovny a jestli je pojišťovna dodržuje i v průběhu své činnosti.*
- *Koncesní systém - při tomto systému uděluje dozorčí orgán povolení (koncesii k zahájení činnosti pojišťovny, přirozené pokud pojišťovna splní stanovené podmínky*
- *Systém materiálního dozoru tento systém obsahuje prvky normativních ustanovení a koncesního systému. Opravňuje dozorčí orgán kontrolovat dodržování právních předpisů a operativně-technickou stránku činnosti pojišťovny (kalkulace pojistného, pravděpodobnostní tabulky aj.).*

Instituce na ochranu pojištěných

Zájmy klientů pojišťoven především hájí dozor nad pojišťovnictvím. Kromě něho, ale existují i další instituce, které mají ochránit pojištěné. K nim můžeme zařadit: ombudsmana, komise na ochranu pojištěných působící v rámci asociací a komise na ochranu pojištěných u jednotlivých pojišťoven.

Ombudsman

„ Veřejný ochránce práv působí k ochraně práv před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich neúčinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod'

Je nezávislý orgán, který je jmenován parlamentem a je mu za svou činnost zodpovědný. Z hlediska pojišťovnictví můžeme chápat pojišťovacího ombudsmana jako takového prostředníka mezi pojišťovny a pojištěnými, jeho posláním je prověřovat a řešit spory. Existují dva modely, a to švýcarský model, kdy jsou pojišťovny povinné přijmout rady ombudsmana a anglo-americký model, kdy pojišťovny mohou i nemusí respektovat rady ombudsmana.

Například u Generali Pojišťovny a. s. se můžete obracet na ombudsmana, který zařídí objektivní prošetření a vyřízení Vašeho podnětu ve lhůtě 30 dní. Pojišťovna je tak ovlivňována ombudsmanem.

Komise na ochranu pojištěných působící v rámci asociace

Asociace zabezpečuje vzájemnou spolupráci pojišťoven. Od roku 1994 působí v České republice Česká asociace pojišťoven, která řeší ekonomické otázky pojištění, oblast vzdělávání a legislativní oblast Komise slouží jako konzultační středisko a kontroluje nabízené pojistné produkty, aby byly solidní, ale nemá právo ukládat opatření, když zjistí, že pojišťovna má určité nedostatky.